kasa nebuvo kasama, nes projektinis būsimų toje vietoje šulinių gylis siekė tik 2 metrus.

Iš dabar turimų duomenų galima daryti išvadą, kad varpinės vietoje XV-XVI a. būta medinės amatininko sodybos. Čia gyvenę žmonės greičiausiai buvo batsiuviai arba platesnio profilio amatininkai, darantys odos gaminius. Nei vienas iš septynių rūsyje atidengtų pastatų nebuvo sudegęs. Visi rentiniai nuardyti, apatinius vainikus panaudojant naujų pastatų, statomų toje pačioje vietoje, pamatams. Laiko intervalai tarp pastatų statybos pradžios neturėtų būti didesni kaip 30-40 m. Taip dažnai perstatinėti trobesius greičiausiai vertė nuolat pakylantis gruntinis vanduo. Kad ši vieta buvo neretai užliejama, liudija ir dažnai pasitaikantys stori hidroizoliaciniai sluoksniai. Visi pastatai - rentinės konstrukcijos, kai kurie, kaip Nr. 1, 3, 5, 7 turėjo akmenų-plytų pamatus.

Aleksandras Vaškelis

1992 metų tyrinėjimai Kaune, sklype T. Daugirdo g. Nr. 1-3

Kauno PRPI toliau tyrinėjo Kauno senamiesčio 6-to kvartalo R dalyje prie T. Daugirdo gatvės. Minėtame sklype žvalgomieji archeologiniai tyrimai pradėti 1980 m. Didesnės apimties tyrinėjimai buvo 1983-1984 ir 1987 m. Jų metu nustatyta, kad dabartinio sklypo, kurio plotas 2208 kv. m, teritorijoje nuo XVII a. II pusės plytėjo dykvietė. Todėl po XIX-XX a. supiltais sluoksniais išliko nesuardytas XV-XVII a. kultūrinių sluoksnių klodas. Dengiant ir preparuojant šiuos sluoksnius rasta XVI-XVII a. stovėjusių mūrinių ir medinių pastatų rūsių, pamatų, kiemo grindinių bei kitų ūkinės paskirties statinių ir krosnių liekanų.

6-to kvartalo R dalyje tarp Santakos gatvės ir Nemuno upės kranto buvo 5 miestiečių posesijos, orientuotos galais į Daugirdo gatvę. Š posesijoje išliko senasis užstatymas, o P dengia 185O-1852 m. supiltas Nemuno krantinės pylimas. Į tiriamąjį sklypą pateko 3 istorinės posesijos, kurių plotis - 2O-22 m, o ilgis - 39,5-42 m. Ankstesnių tyrinėjimų metu nebuvo galimybės ištirti dalies ploto (III posesija, skaičiuojant nuo Santakos gatvės). Tam trukdė stovintys menkaverčiai mediniai statiniai. Juos nugriovus, ištirtas 624 kv. m plotas. Tiriamoje dalyje virš įžemio susiklostė 1,8-2,1 m storio kultūrinių sluoksnių klodas. Jo viršutinę dalį (6O-8O cm storio) sudaro XIX-XX a. supiltiniai-niveliaciniai sluoksniai. Apatinė klodo dalis pradėjo formuotis XV a. ir be žymesnių pertraukų natūraliai klostėsi iki XVIIa. vidurio. Intensyviausias sluoksnių formavimasis vyko XVI a. antroje pusėje - XVII a. pradžioje.

Tyrimų metu išryškėjo Š posesijos kraštinė, fiksuota stovėjusių pastatų sienomis. P riba nustatyta dar 1983 m. Istorinės posesijos plotis - 2O,3 m, ilgis - 39,2 m, bendras plotas- 796 kv. m. R posesijos dalis prie dabartinės T. Daugirdo gatvės buvo gyvenamoji-reprezentacinė, o giliau į V - ūkinė-gamybinė.

Posesija užstatyta išilgai P ir Š ribos, viduryje per visą posesijos ilgį paliekant atvirą, grįstą akmenimis kiemą. Prie gatvės, posesijos ŠR kampe, atidengtos mūrinio pastato bei rūsio liekanos. Pastatas stovėjo galu į gatvę. Jo ilgis - 13,4 m, plotis - 7,3 m. Pamatai stulpinės-arkinės konstrukcijos. Pastato viduje buvo dvi patalpos, išgrįstos 19,5x19,5x5 cm dydžio grindų plytelėmis ir mūrinė laiptinė, vedanti į greta esantį rūsį. Pastatas statytas XVII a. Preparuojant giliau esančius sluoksnius paaiškėjo, kad šioje vietoje nuo XVI a. pr. stovėjo tokio pat dydžio medinis pastatas. Atidengti du čia buvusių plūktinių aslų sluoksniai. Į V nuo jo

atkastas mūrinis rūsys. Jis yra iš dviejų patalpų - rūsinės, naudotos sandėliui ir skliautuotos laiptinės, vedusios iš kiemo. Pirminiame statybos etape - XVI a. antroje pusėje - rūsys perdengtas medine sijine perdanga. Vėliau ji pakeista mūriniu skliautu. Rūsys išgrįstas lauko akmenimis. Jis užpiltas XVII a. antroje pusėje. Toliau į V nuo rūsio stovėjo medinis ūkinis pastatas - bravoras. Jo ilgis - 13 m, plotis - 5,5 m. Pamatams suklota nemaža didelių lauko akmenų. Pastato viduje, prie mūrinės sienos, atidengtos gamybinių ūkinių krosnių liekanos. Patalpos V gale atkasta didelė mūrinė krosnis (pusrūsis). Jos ilgis - 5,5 m, plotis - 4 m. Vidus su pertvarine sienute ir pakura, suskirstytas į dvi patalpas: Š kūrenimo kamera, P - prieangis-malkinė, išgrįsta akmenimis. Į prieangį buvo patenkama per laiptinę iš kiemo, jos išliko tik fragmentai. Statinys buvo perdengtas cilindriniu skliautu, kuris iškildavo 4O-5O cm virš buvusio patalpos grindų lygio. Statinio paskirtis ne visai aiški, greičiausiai tai javų džiovyklos krosnis.

Prie P posesijos kraštinės, galu į gatvę, stovėjo 19 m ilgio ir 8 m pločio mūrinis pastatas su rūsiu. Rūsyje atidengtos dvi patalpos, naudotos sandėliavimui, ir laiptinė iš kiemo tarp jų. Patalpos buvo perdengtos cilindriniais skliautais, grindys išgrįstos akmenimis. Pastatas statytas XVI a. gale, užpiltas griuvenomis XVII a. antroje pusėje - XVIII a. Į V nuo šio pastato XVI a. pab. buvo numatyta statyti dar vieną pastatą su rūsiu. Dėl to buvo iškasta apie 9 m ilgio ir 6,5-7 m pločio bei 2,6 m gylio duobė, kuri vėliau užpilta permaišyta žeme, žvyru, griuvenomis. Ant užpiltos duobės XVII a. pirmoje pusėje pastatytas pastatas be rūsio. Tyrimų metu atidengti jo mūriniai pamatai. Pastato plotis - 7,5 m, ilgis - 9,5 m. Vidinė patalpa išgrįsta 2Ox2Ox5 cm dydžio grindų plytomis.

Posesijos kiemas tarp pastatų XVII a. išgrįstas akmenimis. Grindinio paviršiuje išryškėjo įgilinti lietaus vandens nutekėjimo latakai. Jais vanduo nutekėdavo į dabartinę T. Daugirdo gatvę.

Tyrimų metu surinktas nemažas kiekis XV-XVII a. datuotinos buitinės keramikos, puodynių ir plokštinių koklių fragmentų. Retesnių išskirtinių radinių nerasta. Rinkinyje vyrauja dažnai randami ir būdingi Kauno senamiesčio kultūriniams sluoksniams radiniai.

Aleksandras Vaškelis

Pastato Kaune, T. Daugirdo g. Nr. 4 tyrinėjimai 1992 metais

Kauno PRPI tęsė gyvenamojo namo Kaune, T. Daugirdo gatvėje Nr. 4, archeologinius tyrimus. Ankstesnių architektūrinių ir archeologinių tyrimų metu paaiškėjo, kad dabar stovintis triaukštis pastatas po XIX a. rekonstrukcijos savo tūriu apjungė du XVI a. antroje pusėje statytus namus. Jie stovėjo gretutinėse posesijose, buvo glausti šonais ir orientuoti galais į V - dabartinę T. Daugirdo gatvę. Pastatas ir jo teritorija tyrinėti 1976, 1984 ir 1989 m.

1992 m. kasinėta pastato viduje, jo Š dalyje, kur 1989 m. rasti XVII a. antroje pusėje užpilti senojo XVI a. Š namo rūsiai. Pastato restauracijos projekte numatyta šiuos rūsius atkasti ir pritaikyti šiandienos poreikiams.

Istorines žinias apie senąjį Š namą surinko PRPI istorikas J. Oksas. Jo žiniomis, šis mūrinis dviaukštis pastatas anksčiausiai paminėtas 1589 m. Kauno magistrato akte. Pastatas stipriai nukentėjo 1655-1661 m. karo metu. 1663 m. sklypo intromisijos akte rašoma, kad po Maskvos karo sudeginti ir iš dalies nugriauti